

Hannu Hyyppä & Marika Ahlavo

Jos raideliikenne voidaan kilpailuttaa, miksi ei opetusta.

Opetusta kilpailuttamalla uutta osaamista?

Hannu Hyyppä ja Marika Ahlavo

Olisiko korkeakouluopetuksessa mahdollista virittää uudenlaista ajattelua liittyen opetuksen uudistamiseen ja asiantuntijaosaamisen hyödyntämiseen yli tuttujen rajojen? Olisiko yritysten, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyönä saavutettavissa kansallisesti nykyistä merkittävämpää tiedon ja osaamisen kasvua?

TÄMÄN ARTIKKELIN TARKOITUS on pohtia korkeakouluopetuksen nykytilannetta ja ennakkoluulottomasti visioida nykyisin kaukaiselta tuntuvia mahdollisuuksia kuten opetuksen kilpailutusta, jotta kansallinen osaaminen saataisiin kasvuraitelle.

KAIVATAANKO UUSIA TUULIA OPETUKSEN UUDISTAMISEEN?

Koulutustarjontaan liittyvä uudenlainen yhteistyö kaipaa raikasta, totut rajat ylittävää ajattelua sekä vuoropuhelua yliopistojen, tutkimuslaitosten, yritysten ja eri koulutusyksiköiden välillä. Yhteistyön tiivistäminen vaatii toki kansallisia kannustimia ja kilpailutusta tai peräti ulkoistamista. Olisiko mahdollista, että yritykset tuottaisivat yhdessä tutkimuslaitosten kanssa opintojaksoja tai opintokokonaisuuksia korkeakoulukentälle, koska varsinkin tekniikan alalla opettajiksi haluaviakin on nykyisin erittäin vähän. Miten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhtenevät koulutustarjonnat saataisiin keskustelemaan keskenään?

Suomeen tarvittaisiin toimintamalli, jossa huippuasiantuntijat kokeilevat ja muodostavat uudenlaisia tapoja jalostaa olemassa olevaa tietoa yhdessä. Erilaiset kärkihankkeet kuten KIRA-digi edistävät osaltaan tätä. Neuvottelukunnat tai yhteiset osallistumiset alan osaamisverkoston toimintaan ovat hyvä tapa pysyä uuden tiedon äärellä, mutta tällöin tieto jää helposti vain kyseisen ryhmän keskuuteen.

NYKYINEN OPETUKSEN UUDISTUMINEN SÄÄSTÖTALKOILLA LISÄÄ KURJUUTTA

Opetuksen nykytilanne korkeakouluopetuksessa perustuu opetussuunnitelmien uudistamisesta huolimatta paljon vanhaan totuttuun kaavaan. Opetushenkilökunta tuottaa koulutuksen käytännössä minimaalisella nollasummabudjetilla. Kärjistäen voidaan todeta, että Suomessa koulutusjärjestelmä käyttää opetukseensa yhä vähemmän rahaa ja työvoimaa sekä halvempia tai mielellään ilmaisia ohjelmistoja ja aineistoja. Ajan henkenä on vielä se, että opetusta subventoidaan rankasti T&K:lla lähes kaikissa koulutusorganisaatioissa. Tutkimusrahoituksen saaminen sen sijaan on nykyään erittäin kilpailtua. Kilpailun voittaneen tutkimushankkeen voidaan siis olettaa olevan paras tai edes parhaaksi vertaisarvioitu hanke.

Voidaanko täten rehellisesti edes olettaa, että niukoilla resursseilla toteutettu opetus vastaisi kaikkialla vaikkapa yritysten viimeisimpään työvoimakysyntään alasta riippumatta? Viime vuosituhanella oli enemmän tapa kuin poikkeus, että Suomen eturivin osaajat yrityksistä kävivät korkeakouluissa luennoi-

Tiiviimmät kumppanuus- ja kehittämisverkostot ohjaavat tekemistä samaan suuntaan.

Hannu Hyypää

”Olisiko mahdollista, että yritykset tuottaisivat yhdessä tutkimuslaitosten kanssa opintojaksoja tai opintokokonaisuuksia korkeakoulukentälle?”

massa ylläpitäen vuoropuhelua. Nykyisin opiskelijat joutuvat tyytymään muutamiiin vierailijaluentoiihin ja yrityskäynteiihin, yritysytteistyöprojekteiihin sekä yritysten mahdollisesti tarjoamiin opinnäytetöiihin. Vuoropuhelu yritysten kanssa opiskelun aikana voi jäädä hyvinkin satunnaiseksi, eikä siihen oikeastaan edes aina velvoiteta.

YHTEISTYÖALUSTAT JA PALVELUT EIVÄT RAKENNA YHTEISTYÖTÄ TARPEEKSI

Yrityksille ei ole helppoa hyödyntää mm. Aalto-yliopiston tarjoamia erilaisia yhteistyöalustoja, joita ovat esimerkiksi Digi Platform, Energy Platform, Living+, Design Factory, Health Factory ja Media

”Huutava tarve saada jatkuvasti ajantasaista, tarpeeseen sopivaa tietoa yhdistää niin yrityksiä, opetusta kuin tutkimusta.”

”Kärjistäen voidaan todeta, että Suomessa koulutusjärjestelmä käyttää opetukseensa yhä vähemmän rahaa ja työvoimaa sekä halvempia tai mielellään ilmaisia ohjelmistoja ja aineistoja.”

Factory. Ammattikorkeakoulut tarjoavat yliopistoja useammin erillisiä mittaus-, testaus- ja muita palveluita. Kääntöpuolena voidaan pitää, että usein oppilaitos kilpailee hinnalla liike-elämän kanssa.

RAJAT YLITTÄVÄLLÄ YHTEISTYÖLLÄ DIGITIEOVIRTOJA HYÖDYNTÄMÄÄN

Huutava tarve saada jatkuvasti ajantasaista, tarpeeseen sopivaa tietoa yhdistää niin yrityksiä, opetusta kuin tutkimusta. Kuinka uudella tai ajankohtaisella tiedolla käydään kauppaa ja kuinka uusin tieto hankitaan, jalostetaan ja jaetaan? Oppilaitos-yritysyhteistyössä keskiössä on, miten olennainen tieto välitetään hyödynnettäväksi oikeille tahoille. Tunnistamalla ja koordinoimalla digitaalisia tietolähteitä ja tietovirtoja saadaan aikaan oikea-aikaista vuorovaikutusta, yhteistyötä ja oppimista yli siilojen. Helpottaisivatko yhteiset yrityksessä että oppilaitoksissa työskentelevät työntekijät, jotta kulloinkin ajankohtainen tieto voidaan hyödyntää paremmin yrityksissä ja opetuksessa?

Yliopistoissa on ollut pitkään lahjoitusprofessuurien kulttuuri. Voisiko käytäntöä laajentaa lahjoitusopintokursseihin, joissa yritys sitoutuisi tuottamaan opintojakson harjoituksineen kokeiluna tietyn ajan. Tuloksena saataisiin uudistettua toimintakulttuuria ja tiedonkulkua luontaiseksi osaksi oppimisprosessia, rakennettua osapuolten välistä luottamusta sekä hyödynnettyä paremmin mm. tarvittavia laboratorioita ja laitteistoja.

KILPAILUTUS OPETUKSEN NYKYAIKAISTAMISESSA

Voisiko yritys tai tutkimuslaitos tuottaa tilatun opintojakson – niin kuin VR kilpailuttaa junaradat? Usealla yrityksellä ja tutkimuslaitoksella saattaa olla ainutlaatuisia yksityiskohtaista osaamista eri aloilta. Avoimet korkeakoulut ja opintojaksot toteuttavatkin jo nyt perusopetuksen rinnalla maksullista, markkinoiden tarpeista lähtevien kurssien myyntiä.

Yhtenä vaihtoehtona voisi toimia, että tutkimus- ja opetusinfra olisivat oppilaitoksen hallinnassa. Opetussuunnitelman mukaiset kurssit ja opintokokonaisuudet kilpailutettaisiin, myös ns. velvoitekurssit. Toteutuksen tekisi kilpailutuksen jälkeen valittu voittanut osapuoli, yritys, tutkimuslaitos, korkeakoulu tai näistä koostuva konsortio. Jos osapuolilla on omaa alan huippuetua ja osaamista, kuten yliopistoissa tulisi ollakin, se tietysti katsottaisiin suureksi eduksi.

Oppilaat saisivat näin mahdollisuuden saada koko ajan huipuluokan opetusta. Palveluntuottajan tulisi tietysti täyttää sovitut laatukriteerit, osa korvauksesta perustuisi palautteeseen sekä osa kannustimeen, joka olisi opintojakson tilaajan määriteltävissä. Allianssimallilla hankkeen keskeiset sidosryhmät vastaisivat kurssin suunnittelusta, toteuttamisesta ja riskeistä yhdessä yhteisellä organisaatiolla. Koulutusorganisaatiot voisivat yritysten rahoittamalla maksullisilla opintojaksoilla säästää miljoonia.

WIN-WIN JA KILPAILUTUS PUUTTUVAT

Edellä mainitun prosessin kehittäminen ja organisointi onkin sitten suurempi haaste. Ilahduttavaa olisi nähdä tilanne, jossa Suomen ja maailman huiput kilvan tarjoaisivat osaamistaan koulutusorganisaatioiden palvelukseen, vaikka koko maahan, myös alueelliset rajat ylittäen. Suomessa on tilaa uudelle aikaalle ajattelulle ja uusille yhteistyömahdollisuuksille niin yritys-, opetus- kuin tutkimusyhteistyössä. Miksei nykyisen nuivettuvan opetuksen tilalla voisi kokeilla avointa ja kilpailutettavaa ehkä koko maan kattavaa toimintatapaa, jossa pidemmän päälle kaikki voittaisivat.

Hannu Hyyppä työskentelee Aalto-yliopistossa professorina ja toimii Rakennetun ympäristön mittauksen ja mallinnuksen instituutin johtajana.

Sähköposti: hannu.hyyppa@aalto.fi.

Marika Ahlavuo toimii tiedetuottajana Aalto-yliopistossa Rakennetun ympäristön mittauksen ja mallinnuksen instituutissa, joka on osa Suomen Akatemian laserkeilaustutkimuksen huippuyksikköä 2014–2019 sekä Humakissa tiedetuottajana osallistuen hanke-, tutkimus- ja julkaisutoimintaan.

Sähköposti: marika.ahlavuo@aalto.fi.